



## STORTINGET

# Innst. 149 L

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget  
fra helse- og omsorgskomiteen

Prop. 137 L (2022–2023)

### Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i matloven og kosmetikklova (behandling av personopplysninger og smittesporing m.m.)

Til Stortinget

## Sammendrag

Helse- og omsorgsdepartementet legger i proposisjonen fram forslag til lov om endringer i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) og lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspoleieprodukt m.m. (kosmetikklova).

Mattilsynet er tilsynsmyndighet for både matloven og kosmetikklova. Helse- og omsorgsdepartementet er ansvarlig for kosmetikklova. Ansvaret for matloven er delt mellom Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet. Forslag til endringer i matloven er derfor utarbeidet av Helse- og omsorgsdepartementet i samarbeid med Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

I proposisjonens kapittel 4 og 5 foreslås flere endringer i matloven og kosmetikklova knyttet til tilsynsmyndighetens behandling av personopplysninger og ansvar ved fare for sykdom hos mennesker. I punkt 4.4 foreslår departementet en ny § 27 a i matloven. Forslaget skal synliggjøre Mattilsynets rolle og ansvar der sykdomstilfeller hos mennesker kan skyldes forhold på matlovens område. I tillegg skal forslaget understreke oppgaver som Mattilsynet har, i forbindelse med oppklaring av årsaken til sykdomstilfeller hos mennesker

der det er mistanke om at sykdom skyldes forhold regulert i matloven. Videre, i punkt 4.5, foreslår departementet endringer i matloven § 29 og en ny § 29 a. Dette for å gi et klart rettsgrunnlag for Mattilsynets behandling av opplysninger og bidra til at matloven blir bedre harmonisert med systematikken og begrepsbruken som benyttes i Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 av 27. april 2016 (personvernforordningen). Forslaget til ny § 29 a innebærer at tilsynsmyndigheten på matlovens område får et generelt rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger, når dette er nødvendig for å oppfylle oppgavene etter loven.

Departementet foreslår en ny § 16 a i kosmetikklova. Forslaget understreker Mattilsynets ansvar for å forebygge eller begrense omfanget av helseskade og informere allmennheten ved mistanke om at produkter omfattet av kosmetikklova innebærer en fare for helse til mennesker eller dyr. Tilsvarende forslagene om hjemler i matloven for behandling av personopplysninger, foreslår departementet en ny § 17 a for å gi klart rettsgrunnlag for tilsynsmyndighetens behandling av personopplysninger i tillegg til dagens § 17. Endringene i kosmetikklova er nærmere omtalt i punkt 5.5.

Departementet foreslår endringer i matloven § 8 for å gi rettslig grunnlag for å stille ytterligere krav til autorisasjon og krav om vandelskontroll. Disse endringene er omtalt i proposisjonens kapittel 6.

Avslutningsvis foreslår departementet endringer i matloven §§ 6, 7, 8, 19 og 23, for å sikre tydelige forskriftshjemler i matloven knyttet til gjennomføringen av dyrehelseforordningen. Dette omtales nærmere i proposisjonens kapittel 7.

Lovendringene vil generelt ikke medføre betydelige økonomiske og administrative konsekvenser for Mattilsynet, andre myndigheter, næring eller enkeltpersoner.

De økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene er nærmere omtalt i proposisjonens kapittel 8.

## Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Tove Elise Madland, Even A. Røed og Truls Vasvik, fra Høyre, Sandra Bruflot, Erlend Svardal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Lisa Marie Ness Klungland og Siv Mossleth, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud og Morten Wold, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folkeparti, Olaug Vervik Bollestad, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, viser til Prop. 137 L (2022–2023), hvor det foreslås endringer i matloven og kosmetikklova knyttet til Mattilsynet som tilsynsmyndighets behandling av personopplysninger og ansvar ved fare for sykdom hos mennesker. Komiteen har ikke invitert til høring i saken.

Komiteen viser til at forslaget til endring i § 27 a i matloven skal synliggjøre Mattilsynets rolle og ansvar der sykdomstilfeller hos mennesker kan skyldes forhold på matlovens område, i tillegg til å understreke oppgaver Mattilsynet har i forbindelse med oppklaring av årsaken til sykdomstilfeller hos mennesker der det er mistanke om at sykdom skyldes forhold regulert i matloven.

Komiteen viser til at forslag til endringene i matloven § 29 og en ny § 29 a skal gi et klart rettsgrunnlag for Mattilsynets behandling av opplysninger og bidra til at matloven blir bedre harmonisert med systematikken og begrepsbruken i Europaparlamentets og rådsforordningen (EU) 2016/679 av 27. april 2016 (personvernforordningen). Forslaget til § 29 a vil gi tilsynsmyndigheten på matlovens område et generelt rettsgrunnlag for behandling av personopplysninger, der det er nødvendig for å oppfylle oppgavene etter loven.

Komiteen viser til at forslaget om endringer i § 8 i matloven vil gi rettslig grunnlag for å stille ytterligere krav til autorisasjon og krav om vandelskontroll.

Komiteen viser til at forslaget til ny § 16 a i kosmetikklova innebærer en understrekning av Mattilsynets ansvar for å forebygge eller begrense omfanget av helseskade og informere allmennheten ved mistanke om at produkter omfattet av kosmetikklova innebærer fare for helsa til mennesker eller dyr. Komiteen viser videre til at forslaget om ny § 17 a skal gi et klart rettsgrunnlag for tilsynsmyndighetens behandling av personopplysninger.

Komiteen viser til at det også foreslås endringer i matloven §§ 6, 7, 8, 19 og 23, der endringen vil medføre

tydelige forskriftshjemler i matloven knyttet til gjennomføring av dyrehelseforordningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det er viktig at myndighetene får relevant informasjon for å kunne drive effektiv oppklaring av årsaken til sykdomstilfeller hos mennesker, der sykdom skyldes forhold som er omfattet av matlovens område.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om nye bestemmelser i § 27 a i matloven og § 16 a i kosmetikklova og at disse er ment å lovfeste gjeldende praksis. Disse medlemmer støtter de foreslåtte endringene. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at tilsynsmyndighetens ansvar der sykdomstilfeller hos mennesker kan skyldes forhold på matlovens område, synliggjøres. Tilsvarende er det nødvendig å synliggjøre Mattilsynets ansvar når det foreligger mistanke om produkter omfattet av kosmetikklova ikke er helsemessig sikre for mennesker eller dyr, slik at omfanget av helseskade kan forebygges og begrenses.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om en ny § 29 a i matloven samt ny § 17 a i kosmetikklova. Disse medlemmer viser til at Mattilsynet i dag har hjemmel til å behandle personopplysninger som ledd i utøvelse av offentlig myndighet, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e, jf. artikkel 6 nr. 3. Disse medlemmer mener likevel at det av hensyn til forutsigbarhet og tydelig rettsgrunnlag, er hensiktsmessig at både matloven og kosmetikklova gir uttrykkelige hjemler for behandling av personopplysninger, herunder særlige kategorier om personopplysninger.

Disse medlemmer vil peke på at bestemmelsene i ny § 29 a i matloven og ny § 17 a i kosmetikklova ikke skal anvendes alene, men må holdes opp mot øvrige bestemmelser i lov eller forskrift som tillegger Mattilsynet myndighet eller pålegger tilsynet oppgaver. Disse vil være vesentlige for å fastlegge i hvilken utstrekning det kan behandles personopplysninger, jf. kravet om nødvendighet.

Disse medlemmer mener i likhet med departementet at det er hensiktsmessig at kosmetikklova, dyrevelferdsloven og matloven har like hjemler for behandling av personopplysninger, ettersom Mattilsynet er tilsynsmyndighet etter alle lovene. En slik harmonisering av regelverket vil kunne bidra til lik praksis og tolkning av dette.

## Uttalelse fra næringskomiteen

Helse- og omsorgskomiteen avga foreløpig innstilling i saken den 24. november, og sendte innstillingen til uttalelse hos næringskomiteen. Næringskomiteen uttalte i brev datert 5. desember 2023 følgende:

«Næringskomiteen viser til helse- og omsorgskomiteens utkast til innstilling datert 24. november 2023 vedrørende Prop. 137 S (2022–2023).

Næringskomiteen viser til merknadene fra de respektive partiers medlemmer i helse- og omsorgskomiteen, og har ingen ytterligere merknader.»

## Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

### vedtak til lov

om endringer i matloven og kosmetikklova (behandling av personopplysninger og smittesporing m.m.)

#### I

I lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. gjøres følgende endringer:

§ 6 fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere forskrifter om forebygging av fare, *varslings*, *iverksetting* av tiltak, herunder informasjon til allmennheten, og om *varslingsplikt for andre dyresykdommer enn de som kan gi vesentlige samfunnsmessige konsekvenser etter annet ledd*.

§ 7 annet ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrifter stille ytterligere krav til etablering, plassering, utforming og drift av aktiviteter i virksomheter, *herunder melding*, registrering, godkjenning og *bortfall* av godkjenning. *Slike forskrifter kan også gjøres gjeldende for enhver som er ansvarlig for dyr*.

§ 8 overskriften skal lyde:

§ 8 *Opplæring, kompetanse, autorisasjon og vandelskontroll*

§ 8 annet ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere forskrifter om *kompetanse etter første ledd*, herunder om *utdanning og opplæring av personell*. *Slike forskrifter kan også gjøres gjeldende for enhver som er ansvarlig for dyr*.

§ 8 nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

*Kongen kan gi forskrifter om krav om autorisasjon og vilkår for slik autorisasjon*.

*Kongen kan i forskrift stille krav til fremleggelse av ordinær politiattest etter politiregisterloven § 40 for nærmere angitte stillinger, autorisasjoner og tillatelser. Dersom det er nødvendig av særlige sikkerhetshensyn, kan det stilles krav til fremleggelse av en utvidet og uttømmende politiattest etter politiregisterloven § 41. Det kan fastsettes botidskrav, jf. politiregisterloven § 36 annet ledd*.

§ 19 tredje ledd bokstav e, f og ny bokstav g skal lyde:

- e. kontroll av avlsdyr, uttak av kjønnsprodukter og reproduksjon av *dyr*,
- f. adgangsbegrensninger for personer som kan føre med seg smitte til bygninger som brukes til dyr, før eller utstyr til dyr, og om plikt til å la sin person og medbrakte gjenstander desinfiseres, og
- g. *krav om å oppgi relevant informasjon om et dyrs helse ved overdragelse*.

§ 23 første ledd annet punktum skal lyde:

Kongen kan delegere myndighet til andre offentlige eller private *rettssubjekter* og gi bestemmelser om hvem som er klageinstans i slike tilfeller.

§ 27 første ledd skal lyde:

Ved mistanke om at det kan oppstå fare for menneskers eller dyrs helse knyttet til inntak av næringsmidler eller før, skal tilsynsmyndigheten på eget initiativ gi allmennheten relevant informasjon som den er i besittelse av.

Ny § 27 a. skal lyde:

§ 27 a. *Mattilsynets oppgaver knyttet til forhold som kan gi sykdom hos mennesker*

*Mattilsynet skal ha sin oppmerksomhet rettet mot forhold innenfor lovens virkeområde som kan gi sykdom hos mennesker.*

*Mattilsynets arbeid med oppklaring og håndtering av årsaken til sykdomstilfeller hos mennesker skal skje i samarbeid med helsemyndighetene.*

*Når Mattilsynet bistår helsemyndighetene med å oppklare sykdomstilfeller hos mennesker der det er mistanke om at de er forårsaket av forhold innenfor matlovens virkeområde, kan Mattilsynet etter samtykke fra enhver få tilgang til relevant prøvemateriale og til resultater av analyser eller andre opplysninger som kan bidra i oppklaringen.*

§ 29 overskriften skal lyde:

§ 29 *Etablering av registre*

§ 29 første ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan opprette eller knytte seg til dataregistre når det er nødvendig av hensyn til lovens formål, eller når det er nødvendig for å ivareta internasjonale avtaler som Norge har inngått.

Ny § 29 a. skal lyde:

§ 29 a. *Behandling av personopplysninger*

*Tilsynsmyndigheten kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utføre oppgaver etter loven her.*

*Kongen kan gi forskrift om behandlingen, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar,*

*hvilke personopplysninger som kan behandles, hvem det kan behandles personopplysninger om, bruk av automatiserte avgjørelser, adgangen til viderebehandling, utlevering, registrering og tilgang til registre.*

## II

I lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspfleieprodukt m.m. gjøres følgende endringer:

Ny § 16 a. skal lyde:

§ 16 a. *Ansvar*et til tilsynsorganet ved mistanke om at produkt ikke er helsemessig sikre

*Ved mistanke om at kosmetikk, kroppspfleieprodukt og andre produkt omfatta av lova ikkje er helsemessig sikre for menneske eller dyr, skal tilsynsorganet medverke til å førebyggje eller avgrense omfanget av helseskade.*

*Ved mistanke om at det kan oppstå fare for helsa til menneske eller dyr som følgje av produkt omfatta av lova, skal tilsynsorganet på eige initiativ gi relevant informasjon til allmenta.*

Ny § 17 a. skal lyde:

§ 17 a. *Behandling av personopplysningar*

*Tilsynsorganet kan behandle personopplysningar, medrekna personopplysningar nemnde i personvernforordninga artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utføre oppgåver etter denne lova.*

*Departementet kan gi forskrifter om behandlinga, blant anna om formålet med behandlinga, behandlingsansvar, kva slags personopplysningar som kan bli behandla, kven det kan bli behandla personopplysningar om, bruk av automatiserte avgjersler, høve til vidarebehandling, utlevering, registrering og tilgang til register.*

## III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 12. desember 2023

**Tone Wilhelmsen Trøen**

leder

**Even A. Røed**

ordfører